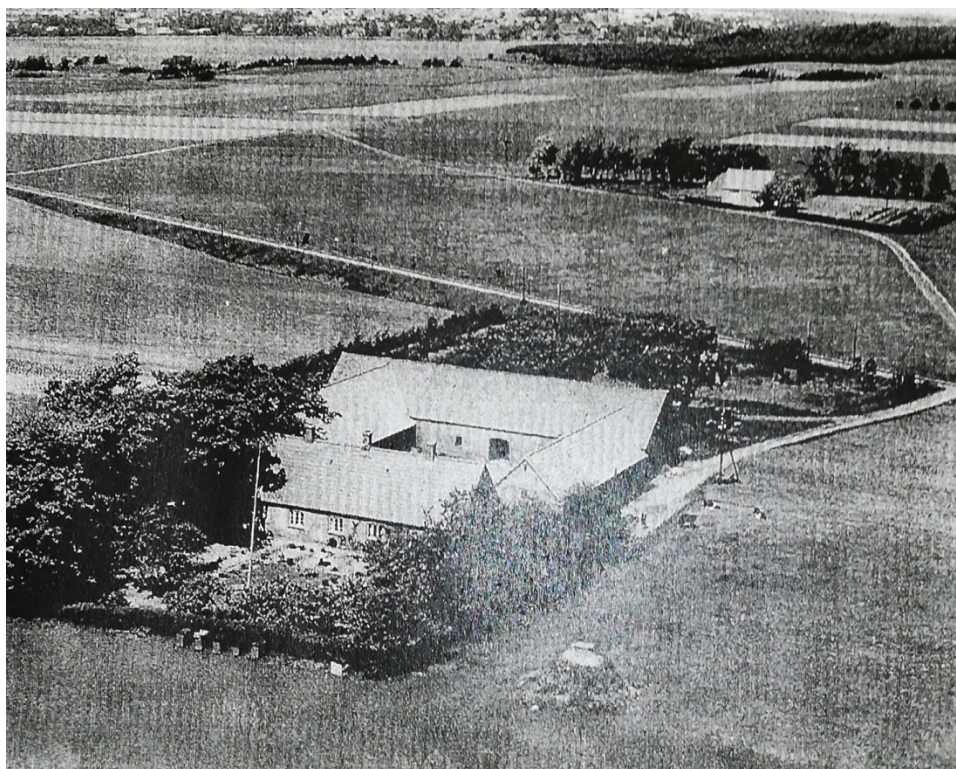

**FRA FÆSTEGAARD TIL PARCELHUSKVARTER,
EN REJSE FRA 1781 TIL 2020.**

FORORD.

I sommeren 2019 flyttede Bente og jeg tilbage til vores barndomsby Viborg. Vi blev ret hurtigt opmærksomme på de mange forskellige cykelruter, der er i og omkring byen, som noget af det første forsøgte vi at finde Nørreå-ruten til Brunshåb og det lykkedes da også efter at være kørt forkert adskillige gange, på vejen kom vi naturligvis forbi gården "Dalsgaard", som på det tidspunkt ikke var helt fjernet, der stod stadig nogle af bygningerne.

Efter nogen tid modnedes tanken om, at prøve at forske lidt i ejendommens historie. Bente og jeg havde jo læst Bodil og Finns spændende værk "Slægt skal følge Slægters gang" om menneskene i slægten, og da jeg tidligere har arbejdet lidt med forskning i ejendomshistorie, var det bare at gå i gang.

Det har været meget spændende at dykke ned i Rigsarkivets gamle dokumenter. Jeg valgte at begynde min historie med den sidste fæsters fæstebrev, og han blev dermed også den første selvejer af gården, og så arbejde mig videre derfra. Jeg har tilbragt mange timer - nogle meget sene - ved computeren for at finde dokumenter, som har relevans for projektet. Det er "kun" ejendommens historie, jeg har beskæftiget mig med. Jeg har fundet dokumenter, som vedrører ejendommen fra slutningen af 1700- tallet og frem til "nedrivningen" i 2019.

Jeg har forsøgt at give et billede af, hvordan ejendommen har udviklet sig henover vel nok mindst 150 år ved hjælp af skøder og panteobligationer, hvem der har boet på gården og lidt om de vilkår de har haft for at få en hverdag til at fungere.

De gamle dokumenter, der er skrevet med gotisk håndskrift, har jeg tilstæbt, at transskribere så nøjagtig som muligt, og skulle der være unøjagtigheder er ansvaret udelukkende mit.

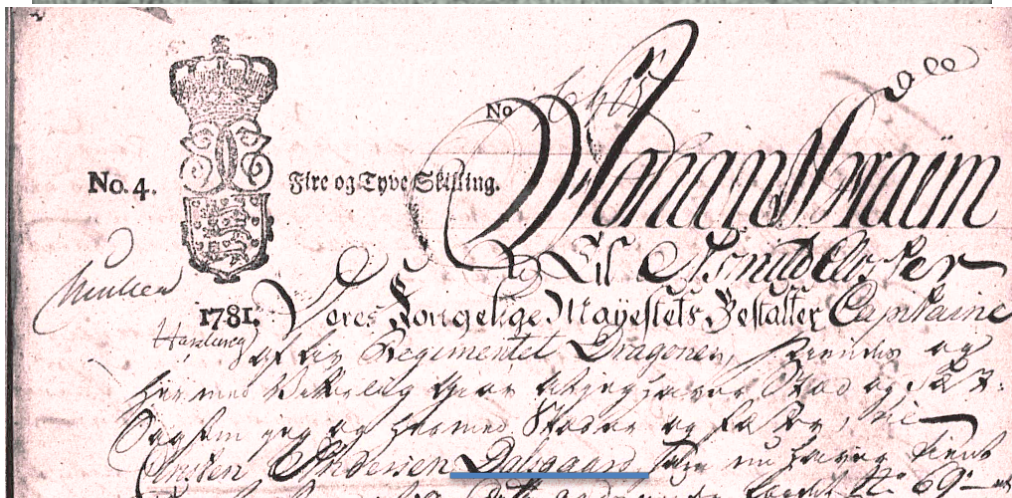
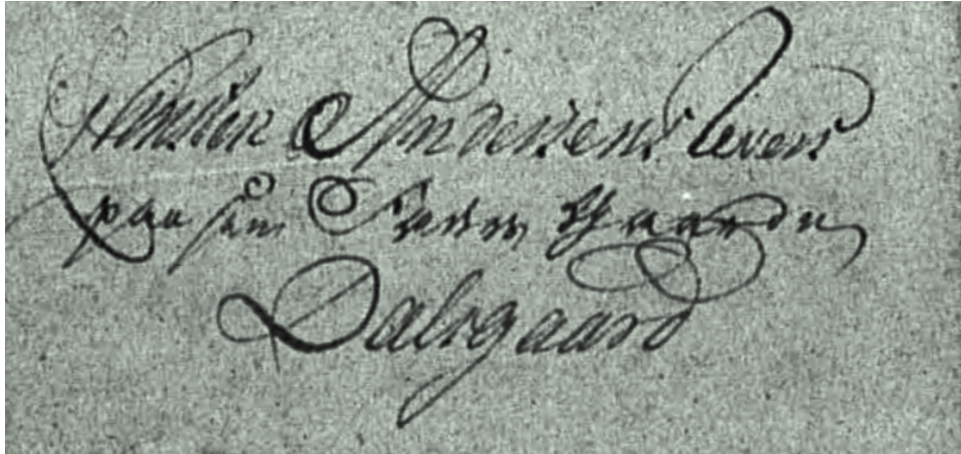
Viborg i sommeren 2020.

John Dalsgaard.

1781 Sidste fæstebrev.

Den 3. april 1781 bliver der på Asmild Kloster Gods underskrevet et fæstebrev på gården **Dalsgaard** af Landsoldaten **Christen Andersen**, i Fæstebrevet står anført, at han har tjent Godset, og det kan formodes, at han får fæstet, som "belønning" for tro tjeneste.

FÆSTEBREV TIL CHRISTEN ANDERSEN FRA ASMILD KLOSTER GODS 3. APRIL 1781.

FÆSTEBREV AF 3. APRIL 1781.

Johan Braem til Asmild Kloster, Deres Majestæts Bestalter Capitaine af Liv Regimentet Dragoner, Bevidner og Gjør hermed vitterlighed, at jeg haver Stæd og Fæste, som jeg hermed Stæder og Fæster til **Christen Andersen Dalsgaard**, som nu haver tjent, som Landsoldat for dette Gods under lægd nr. 69. _____

Og tjent en Münstring, den gaard Dalsgaard derved at, som hans **Fader Anders Christensen** beboend, og fik til Fæste har været forundt, var mig formedelst Alderdom, og at **Opsagt Halven**, ikke længere selv kan forestaae, til at bestride, derfor trak sig godvillig til bemeldte som ham opladt og fæstend at have. _____ Hvilken Gaard der skyldte af Hartkorn 6 Tdr. er udredent Christen Andersen med retten i dette tilliggende Agger, Eng og Jorder, maa have Skyldt, længe og sin livs tid i Fæste besidde og sig saa pligtig sikre, som til Gaardens Bedste og Gavn, Rets tienlig kiend vragen, og det paa følgende Conditioner:

Uddrag af Christen Andersens fæstebrev, transskriberet.

Asmild Kloster Gods ejedes på det tidspunkt af Johan Bream, som var Capitain i Liv Regimentet Dragoner.

På **DAHLSGAARD** bor ifølge folketællingen i 1787 **Christen Andersen** (34 år), hans kone **Maren Jensdatter** (28), deres barn **Anders** (3 år). Desuden bor Christens far der også, - han er enkemand, Christens 2 søstre og en tjeneste dreng, så det har egentlig været en større husholdning, på gården i Asmild Sogn, gården er som nævnt ejet af Asmild Kloster.

Jeg har forsøgt at få lidt klarhed over, hvornår stednavnet "**DALSGAARD**" opstår, det har desværre ikke været muligt for mig, men ved at følge rækkefølgen af fæstere via navnene, finder jeg, at Christen Andersens farfar (Christen Christensen) bliver fæster i 1756 på en "halvgaard" på en del af Søegaarde, og hans far (Anders Christensen) får fæstebreve i 1778 i 2 omgange på "halvgaarde" i Holmsgaard. I Christen Andersens fæstebrev i 1781 står anført navnet **DALSGAARD**, og det er første gang jeg støder på navnet. Man kan antage, at gården er udflyttet fra Søegaarde i perioden 1756 til 1778, det er dog rent gætværk fra min side, men nok ikke helt usandsynligt, men hvor kommer stednavnet Holmsgaard fra?

FOLKETÆLLING 1787					Dalsgaard
Christen Andersen	M	34	1753	Gift	Husbond
Maren Jensdatter	K	28	1759	Gift	Hans kone
Anders Christensen	M	3	1784	Ugift	Hans ægte søn
Anders Christensen	M	60	1727	Enkemand	Husbondens fader
Else Marie Andersdatter	K	20	1767	Ugift	Husbondens søster
Karen Andersdatter	K	17	1770	Ugift	Husbondens søster
Jens Pedersen	M	14	1773	Ugift	Tjeneste dreng
FOLKETÆLLING 1801					Dalsgaard
Christen Andersen	M	47		Gift	Husbond - bonde og gårdbeboer
Maren Jensdatter	k	41		Gift	Hans kone
Anders christensen	M	16		Ugift	Deres barn
Jens christensen	M	13		Ugift	Deres barn
Kierstine Marie Christensdatter	K	10		Ugift	Deres barn
Christen Christensen	M	7		Ugift	Deres barn
Maren Christensdatter	K	4		Ugift	Deres barn tvilling
Ane Christensdatter	K	4		Ugift	Deres barn tvilling
Ane Bergitte Christensdatter	K	1		Ugift	Deres barn
Karen Andersdatter	K	32		Ugift	Søster til husbonden og tjener ham

1806 Første selvejer.

Christen Andersen bliver selvejer i 1806, idet han får skøde på den ene halvdel af faderens fæstegårde, for den sum af 1.200 Rigsdaler Sølv, for en del af dette beløb udsteder Christen Andersen en Pante Obligation på 450 Rigsdaler til den Almindelige

Enkekasse, af hvem han låner beløbet. Den anden halvdel arver han ved faderens død, i den forbindelse udreder han kontante beløb, som arv til sine 3 søskende.

Asmild Kloster Gods bliver i 1787 solgt til Cancellieraad Niels Schou, som i 1806 sælger til Jacob Tetens, Con Rector i Viborg og Henrich Zahrtmann, Sogne Præst i Viborg, og de videresælger straks til Landsdommer Henrik Mule Hoff af Marienlyst ved Kiel i Holsten, for den "pæne" sum af 124.000 RigsDaler Sølv. Blækket er knap nok tørt på skødet før Landsdommeren begynder at sælge ud af Fæstegaardene, det kan ses af Pante- og Skøde protokollen, idet der bliver tinglæst flere skøder på samme tid som "vores" Dalsgaard.

Disse frasalg skal ses i lyset af, at i slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet bliver der af regeringen vedtaget forskellige landbrugsreformer, for at gøre landbruget mere effektivt, ved bl.a. at flytte "bygaardene" ud af landsbyerne, og samle markerne omkring gårdene.

SKIØDE.

Henrik Mule Hoff til Asmild Kloster og Skovsgaard, Kongelig Majestæts Landsdommer gjør witterlig at have solgt Eiendom ligesom Jeg sælger skiøder og aldeles afhænder fra mig og mine Arvinger til Christen Andersen, Hans paaboende og i fæstehafte gaard Dahlsgaard kaldet, beliggende i Asmild Sogn, Nørlyng Herred, Viborg Amt, staar nu for Harkorn, Agger og Eng 3 Tønder med sine paastaaende Bygninger, tilligemed Eiendommens Herligheder og Rettigheder, saaledes som jeg skrev selv efter Skjøder fra Hr. Rektor H. C. Zahrtmann og Hr. Forvalter J. Tetens i Viborg af 28. Juni 1806 er ejende for denne Summa 1.200 Skrivende Tolvhundrede Rigdaler. ___ og da Kjøberen nu haver mig betalen denne akkonderende Kjøbesummen ettusinde og tohundrede Rigsdaler, saa erklærer jeg herved for mig og mine arvinger, ingen videre Deel, lod eller Rettighed at have i bemeldte Gaard eller Eiendomme mine samme skal tilhøre Kjøberen som et Uigenkaldeligt frit Kiøb, hvorfor hver Mands Til og Paatale, som jeg forpligter mig til at Hjemle Ham efter Loven og Forordninger dog saaledes at denne Gaard aldrig må sælges til at forrætte Hoveri eller til at komplettere Hoverigaard

med. ___ Til knytning bliver det mig som Sælger anmærket og bekræftet, at der om denne Handel ikke har været oprettet nogen skriftlig Kiøbekontrakt. Dette bekræftes under min Haand og Segl. ___

Asmild Kloster den 2. Juli 1806

Hoff.

Ligeledes bevidner jeg, som Kiøber, at der ingen skriftlig kontrakt har været oprettet.

DATUM UT SUPRA. (dato som ovenfor).

Givet til fattige 16 Skilling.

Christen Andersen (med ført pen)

R. Fogh.

Læst for Retten paa Fiends-Nørlyngs Herreders Ting den 16. September 1806 v. Justits Protokollen antaget og ved til andet i Skiøde og Pantebogen indført. ___

Ifølge den, i henseende Sælgerens Pante Realation fra forrige Eiers og Panthaveres hviler paa det Solgte, har ved Retten ingen Forhæftelser, men .det anmærkes at fra Landstings Skøde og Pante Protokol er Andmeldelse indløben, af befalede oplysninger,

Rettens Gebyr for Oprettelse betalt med 4 Daler 3 mark 12 Skilling

For højst

- -

3 - 9 -

P. Wisting

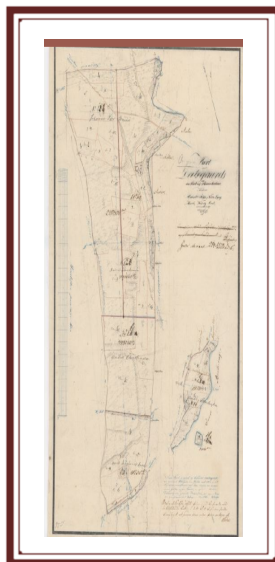
Christen Andersens "selvejer" skøde af 2. juli 1806.

Det kan nok heller ikke helt udelukkes, at Landsdommerens køb har været et "investeringsprojekt". Men han går fallit i 1808, og ejendommen overtages på en auktion af Bertel Bruun.

I forbindelse med overtagelsen af gården **Dahlsgaard** i 1806 tegner Christen Andersen den lovpligtige Brandforsikring. Som det også er i dag, blev ejendommen vurderet og bygningerne opmålt og beskrevet, og deres indbyrdes placering blev registreret, som det fremgår af Taxationsprotokollen, desværre er der ikke fundet nogen skitser der viser placeringen, men af et matrikelskort tegnet i 1815, er der indtegnet en ejendom, som må antages at være **Dahlsgaard**, hvilket godt kan passe med Taxations-protokollens beskrivelse. Hvordan husenes indretning og standard har været, må vi støtte os til det, vi kan se på forskellige museer f. eks. Hjerl Hede.

Af Protokollen ses at lægmænd i juni 1806 foretager Asmild Sogn, og det er på Asmild Kloster Gods.

I 1834 kan der ses i folketællingen som **"et huus udflyttet fra** som enken Anne Thomasdatter har Christensen. Jeg har ikke søgt oprindelse, men i folketællingen i **"et huus paa Dalsgaards Hede"** 1845 står det opført som **"et huus paa Dalsgaard Mark"** igen er det en anden familie, som bor der. Mon det er huset, som jeg husker blev kaldt **"oldefars"**, og eksisterer det stadig ?

Branddirektøren og 2 adskillige taksationer i ejendomme solgt fra

, at nu er et hus noteret **"Dalsgaard"** det er et hus lejet af Anders yderligere efter husets 1840 fremgår det, at der i bor en anden familie, og i

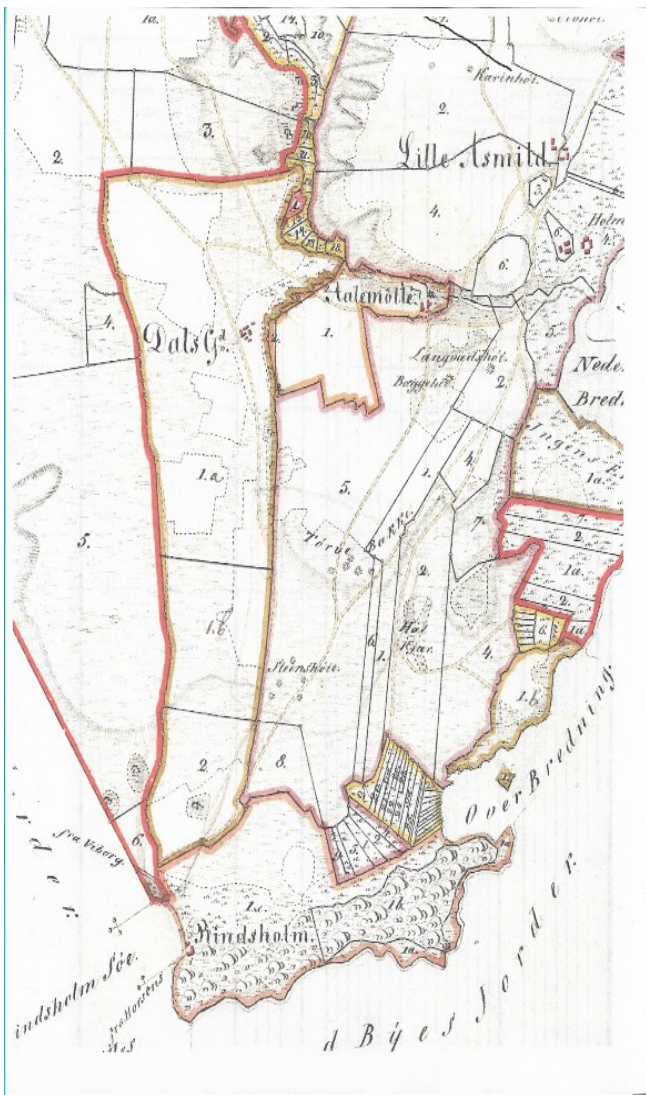
FOLKETÆLLING 1834					Dalsgaard
Anders Christensen	M	50	1784	Gift	Gårdmand
Inger Poulsdatter	K	52	1782	Gift	Hans kone
Christen Andersen	M	13	1821	Ugift	
Otto Nielsen	M	30	1804	Ugift	Tjenestekarl
Christen Andersen	M	82	1752	Gift	Aftægtsmand
Maren Jensdatter	K	77	1757	Gift	Hans kone
					Et hus udflyttet fra Dalsgaard.
Anne Thomasdatter	K	40	1794	Enke	
Anne Kirstine Nielsdatter	K	15	1819	datter	
FOLKETÆLLING 1840					Afbyggersted fra Dalsgaard på Overlund og Asmild Hede.
Anders Christensen	M	58	1782	Gift	Jordbruger
Inger Sørensen	K	57	1783	Gift	Hans kone
Christen Andersen	M	18	1822	Ugift	

Marie Christensen	K	5	1835	Ugift	
Der bor 3 familier, gården ejes af familien Bruun.					Dalsgaard Mændene er daglejere

1838 Bruunnerne overtager.

I 1838 (købekontrakt 17. april 1837) får Interessenterne i Klædefabrikken i Bruunshaab skøde på noget af ejendommen for 650 RigsbankDaler Sølv, som jeg læser skødet, sker der en opdeling af matriklen.

I forbindelse med salget til Brunn'erne flytter Christen Andersen tilsyneladende nogle bygninger - i Adkomsterne for Matrikel nr. 1b er noteret navnet "Skovlund".

SKJØDE. Jeg underskrevne Anders Dalsgaard tilstaa og gjør vitterlig, at jeg i henhold til den imellem Interessenterne af Klædefabrikken Bruunshaab og mig under **17. April 1837** oprettede Kjøbecontract, herved skjøder og overdrager til bemeldte Interessenter Enkemadame Marie Bruun og Hr. M. P. Bruun, af den mig tilhørende i Asmild Sogn beliggende og for Hartkorn 3 Tdr. havende Gaard Dalsgaard, der er normalt ved Gaarden beliggende Jorder, med Undtagelse af den saakaldte Dalsgaard Enge, der i overensstemmelse med udparcellerings Bevilling af **28. December 1837** er indsatte som parcel No. 1 til 2 Tdr. Hartkorn, ___ samt af Bygningerne Stuehuset og Stalden bestaaende af 22 Fag. ___ Og da Kjøberne haver fyldstgjort for den acconderede Kjøbesum 650 RBD WS ___ Siger sekshundrede og halvtredssindtyve Rigsbankdaler Wærdi Sølv, dels ved kontant Udbetaling til mig dels ved overtagelse og indfrielse af den i Eiendommen indestaaende Prioritet i den Almindelige Enkekasse, erklærer jeg herved, at fornævnte Parcel af Harthorn 2 Tdr. med anførte Bygninger herefter tilhøre Enkemadame Marie Bruun og Medinteressent Hr. M. P. Bruun, som deres lovlige Eiendom, hvilken jeg er forpligtet at hjemle dem efter Loven. ___

Bruunshaab den 15.
Februar 1838 Anders Christensen Dalsgaard
med paaholdt Pen

Til vitterlighed

Kühle Frederik Wilhelm Meyer

Da det Kongelige Rentekammer under den 13. f.m. har approberet, at der ved dette Skjødes afhændelse No. 1 med 2 Tdr. Hartkorn er solgt for at sammenlægges med Bruunshaabs Jorder, meddeles herved dette Skjøde til paaligning Tinglæsning.

Jeg har ikke kunnet finde placeringen af denne ejendom. Christen Andersen har på et tidspunkt taget navnet **Dalsgaard** (staves nu uden H). I 1844 får sønnen Anders Christensen Dalsgaard skøde på ejendommen.

I folketællingen i 1840 står der noteret under Matrikel nr. "**Afbyggersted fra Dalsgaard**", og under stednavn "paa Overlund og Asmild Hede". Afbyggersted forstås, som et mindre sted med plads til et par køer, det er nok nærmest det vi i dag ville kalde for et "husmandsbrug".

Ifølge folketællingen i 1840 bor der nu 3 familier på **Dalsgaard**, og mændene er daglejere, så jeg antager at familien Bruun har udlejet stedet. Det er desværre lidt uklart, hvem der egentlig bebor ejendommen, idet der af folketællingen i 1845 fremgår, at nu er det igen Anders Christensen og hans søn Christen Andersen der står opført som beboere. Den del af historien er for mit vedkommende nu afsluttet.

Op igennem 1830'erne og 1840'erne er der kommet rigtig godt gang i den danske landbrugsproduktion, med eksport af landbrugsvarer til bl. a. England,

I 1848 udbryder der krig mod Hertugdømmerne i Schleswig og Holsten, som ønsker at løsrive sig fra Danmark, som bekendt vandt Danmark denne krig, og fastholdt dermed en væsentlig del af landets produktionsjord.

1852 Første generation.

I 1852 begynder det at blive interessant, idet Thomas Thomassen køber ejendommen af Bruun'erne og ifølge skødet betaler han således:

"Kjøbesummen er 800,- skriver Otte Hundrede Rigsbank Daler, hvoraf de 400,- indbetales kontant og Kjøbereren for de øvrige 400,- indsætter sin første prioritets Panteobligation, som forrentes med 4% fra 11. Juni 1852."

SKJØDE

Interessenterne i Klædefabrikken Bruunshaab Indehaver Johs. P. Bruun tilstaar herved, at have solgt til Thomas Thomassen af Bruunshaab.

1. Parcellen 1 c af Dalsgaard i Asmild Sogn af Harkorn 6 Tdr. 3 Skp. 21/2 Alb. og gammel skat 5 alb 77 penning og 2 Parceller 1f af Søegaard i Asmild Sogn af Hartkorn 20 Tdr. 1 Skp. 1/2 Alb. og gammel skat 1 alb 83 penning paa følgende Vilkaar:

Parcellen 1c af Dalsgaard og en Parcel af denne efter Skjøde af 15. Februar 1838 læst den 16. Marts 1838 tilhørende Hovedgaard af Dalsgaard, er sat til Gl. Hartkorn 2 Tdr., og efter den nye Matr. 1a af Hartkorn 2 Tdr. 1 Skp. 1/2 Alb. og Gammel Skat 13 alb 6 penning, hvilken oprindelige Hovedgaard af Dalsgaard ifølge Rentekammerets Bevilling af 2. Februar S. Aa. eller er udparcelleret saaledes, at vi beholder Parcellen Matr. Nr. 1a, af Hartkorn 1 Tdr. 1 Skp. 2 Alb. og Gammel Skat 7alb 83 penning, som henlagt under Gaarden Bruunshaab, og til nærværende Skjøde overdrages Parcellen 1c af det anførte Hartkorn 6 Tdr. 3 Skp. 21/2 Alb. Gammel Skat 5 alb 77 penning.

2. Parcellen 1f af Søegaard er en mindre Parcel af denne ifølge Rentekammer Bevilling af 21. April 1846 under Bruunshaab henlagte Gaard af Søegaard Matr. Nr. 1c af Hartkorn 4 Tdr. 1 Skp. $\frac{3}{4}$ Alb. Gammel Skat 3alb. 52 penning, hvilken sidste Parcel ifølge Indenrigsministeriets Bevilling af 24. Jan. D.Aa. er Bevilget udtagelse af 2 Parceller nemlig Matr. Nr. 1d til forening med Bruunshaabs Eiendomme 4 Tdr. 2 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. gammel Skat 1- 65- og Matr. Nr. 1f af det ovenfor anførte Hartkorn 2 Tdr. 2 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. gammel Skat 1 alb 83 penning. Søegaards Eiendomme med Skjøde paa Bruunshaab og Søegaard af 16. Dec. 1842 tinglæst 22. S. M.

3. Disse 2 Parceller overdrages til Kjøberen aldeles i Overensstemmelse med Indenrigsministeriets dertil meddelte Bevilling, og som har ifølge heraf at sørge for at der bliver opført Bygninger paa den samlede Eiendom inden 2 Aar fra Bevillingens udstedelse at regne.

4. Eiendommen følger med de Rettigheder, Herligheder og Byrder, som med de ved samme efter de anførte Adversum, og fritager os nu udtrykkeligt for at forhæfte udslettes af Pantebogen mulige Panteanmærkninger paa nærværende Skjøde hidrørende fra eller Anmærkninger paa vore Skjøder, idet vi dog forpligter os til at holde Kjøberen og Efterkommende Eiere fri for ethvert Krav, hidrørende fra disse mulige Anmærkninger.

5. Jordene tiltrædes 1. Mai D. Aa. saabaren som det nu forefindes og er afsatte paa de optagne Udstyknings Kort.

6. Vi haver Skatterne fra første Halvaar 1852, men efter den Tid indeværende alle Skatter og Afgifter af hvad staar udredes kun af Kjøberen.

7. Kjøbesummen er 800,- skriver Otte Hundrede Rigsbank Daler, hvoraf de 400,- indbetales kontant og Kjøberen for de øvrige 400,- indsætter sin første prioritets Panteobligation, som forrentes med 4% fra 11. Juni 1852.

8. Ved parcellerings Omkostninger ere af os alene betales, ved øvrige omkostninger ved Salget udredes halvt af os, og halvt af Kjøberen. Omkostningene ved Obligationens Udfærdigelse og Tinglysning udredes af Kjøberen alene.

9. Kjøberen og efterfølgende eiere forpligtes til ikke at maatte raade deres Kreaturer fra Stalden af i den selv, der paa Sælgerens Eiendom (herved Parcellen) Kiørevei vaere fra Dalsgaard til Bruunshaab, tæt ved Dalsgaards Bygning, hvilket Forbud nemlig staar for ikke at give anledning Ufred.

Da nu Kjøberen Thomas Thomsen har betalt og berigtiget Kjøbesummen tilskjødet er Ham paa de ovenfor anførte Vilkaar som hans lovlige Eiendom: Parcellen Nr. 1f af Dalsgaard i Asmild Sogn af Hartkorn 6 Tdr. 3 Skp. 21/2 Alb. Og Gammel Skat 5 alb.77 penning. Og Parcellen Nr. 1f af Søegaard i Asmild Sogn af Hartkorn 2Tdr. 1 Skp. $\frac{1}{4}$ Alb. og gammel Skat 1 alb 83 penning.

Bruunshaab den 16. April 1852 Johs. P. Bruun.

Da Indenrigsministeriet under den 27. Januar D. Aa, har approberet Udflytningen af Matr. Nr. 1a af Dalsgaard, saaledes at derfra med afhænder Parcellen Matr. Nr. 1c Af Hartkorn ny Matricullus 6 Tdr. 3 Skp. 21/2 Alb. med gammel Skat 5 alb 77 penning. Til Bebyggelse inden 2 Aar eller til Forening med anden liggende Eiendom, og da samme Bekræftelse være under samme Datum har approberet udflytningen af Matr. Nr. 1c af Søegaard fundaten, at derfor maa afhænde Parcellen Nr. 1f af Hartkorn 2 Tdr. 1 Skp. $\frac{1}{4}$ Alb. med gammel Skat 5 alb 83 penning. Til Bebyggelse inden 2 Aar eller til Forening med anden bebyggelig liggende Eiendom, har uden Tab hindre, fra dette Skjødes Tinglæsning.

Viborg Stift Amt d. 21. April 1852. Efter Fuldmagt gyldig

indtil 1. Januar 1852, ere Skatterne betalbar .

Viborg Amtsstue 21. April 1852 MORVILLE.

Læst ved Middelsom-Søndelyngs Herreds Ret den 22. April 1852.

Og derefter protokolleret side 244. F. EBERLING.

ATTEST, 1. Sælgerne har 15. Marts 1838/ Fol. 530 Tinglæst Skjøde paa Gaarden Dalsgaard har Paategningen om Mangel af ældre Hjemmel samt om, at et Huus i noget Steds og Eng for Gaarden var kortlæst.

2. Debitors 1842 (Fol. 716), Tinglæst Skjøde paa Gaarden Søegaard har Paategningen om en paa Gaarden Aftægtsforpligtelse om Forpligtelse 3 Mand at hænte havegødning paa Gaardens Grund og om Bortkørelse af et Læs Tørvejord.

ATTEST.

At der ingen skriftlig Kjøbecontract findes ved oprettelse os om det ved Skjøde af Dags Dato fulgyldig Salg af 2 Parceller 1a af Dalsgaard og 1f af Søegaard for Kjøbesum 800,00 Otte Hundrede, Attesteres herved. Bruunshaab den 16. April 1852.

Op igennem 1850'erne øges den danske landbrugsproduktion, og det betyder en rimelig indtjening til bønderne, som nu stort set er fri af godsernes hoveriaftaler.

Efter Inger Maries død i 1858, indgår Thomas ægteskab med hendes søster Ane Elisabeth. Det bliver imidlertid et kort ægteskab, idet Thomas afgår ved døden i 1861. Efter hans død bliver der afholdt Skifteret i Viborg, hvorved Ane Elisabeth får tilkendt ejerskab til ejendommen, og da hun senere indgår ægteskab med Thomas Thomassen (den 2.) får han i 1865 tinglyst Adkomst til ejendommen.

Asmild Sogns Kirkebog udviser, at Aar 1861 (attenhundrede og én og tredssindtyve) den 18/: attende/: October blev ægteviede i Asmild Kirke Ungkarl Thomas Thomasen og Enke Ane Elisabeth Thomassen Enke efter Afdøde Gaaardmand Thomas Thomassen af Dalsgaard tilstaaes.

Welding

*Sognepræst for Viborg Domsogn
og Asmild (L.S.)*

Ovenstaaende Vielsesattest, lade Tinglyst som Adkomst for Thomas Thomasen paa den hans Hustru Ane Elisabeth Thomasdatter tilhørende Gaard i Dalsgaard i Asmild Sogn, med Jorder efter Matr. No. 1c af Hartkorn 6 Skp. 3 Tdr. 21/2 Alb. Gl. Skat 5 Rm 77 Sk. Matr. No. 1f i Søgaard af Hartkorn 2 Skp. 1 Tdr. 1/3 Alb. Gl. Skat 1 Rm 13 Sk. Eiendom, menes Værdi kan godkendes ansættes til 1.600 Rm.

Viborg den 10, Marts 1865.

*For Vedkommende
Chr. Christensen.*

Af Skifteudskriften kan ses, hvordan værdierne er gjort op, og hvordan arven skal fordeles, børnene fra første ægteskab, arver jo både efter moderen (Inger Marie Thomasen, som døde i 1858) og faderen, de får arven udbetalt i perioden 1869 til 1871, og som jeg læser EXTRACTERNE, er det Thomas Thomassen (den 2.), der udreder det meste af beløbene, han er jo også ejer af gården på det tidspunkt.

En lille detalje ses når man læser udskrifterne, også dengang blev der betalt gebyrer!

FOLKETÆLLING 1855					Søegaarde
Thomas Thomasen	M	41	1814	Gift	Husfader, gårdmand
Inger Marie Thomasen	K	39	1816	Gift	Husfader, gårdmand
Andreas Thomasen	M	12	1843	Ugift	Deres barn
Niels Johan Thomasen	M	8	1847	Ugift	Deres barn
Thomasine Thomasen	K	5	1850	Ugift	Deres barn
Jens Peter Thomasen	M	3	1852	Ugift	Deres barn
FOLKETÆLLING 1860					Dalsgaard

Thomas Thomsen (DEN FØRSTE)	M	47		Gift	Husfader, gårdmand
Ane Elisabeth Thomsen	K	28		Gift	Hans kone
Niels Johan	M	13		Ugift	Deres barn
Thomine	K	10		Ugift	Deres barn

I 1864 kan der ikke længere lægges lag på den ulmende uro i Hertugdømmerne, og der udbryder igen krig mod Hertugdømmerne, som denne gang har sikret sig hjælp af Prøjsen, og nu går det galt, danskerne bliver drevet langt op i Jylland, og ved fredsslutningen mister Danmark udover Schleswig og Holsten også det, vi i dag kalder Sønderjylland. Det var et alvorligt indhug i den danske landbrugsjord. For at råde bod på dette tab, bliver der rundt om i landet sat gang i forskellige projekter for " at vinde indad, hvad udad tabes", f.eks. blev flere søer udtørret, og heden blev opdyrket. Et andet nok større tab, er tabet af menneskeliv i krigen, og da der stort set kun var bønderkarle, der blev udskrevet til militærtjeneste, var det da også i landbruget de mærkede nederlaget hårdest, med faldne soldater.

1888 2. Generation.

I 1888 overtager Thomas Thomassens svigersøn Christian Mathias Nielsen ejendommen.

SKJØDE.

Jeg underskrevne Thomas Thomsen erkjender og vitterliggjør, at have solgt ligesom jeg med dette mit Skjøde sælger, skjøder og endelig overdrager til min Svigersøn Christian Mathias Nielsen den mig tilhørende Eiendom, Tinglæst under

Hørtkorn Gl. Skat

Mn: 1c af Dalsgaard, Asmild Sogn – 6 Skp 3 Fb 21/2 Alb. 11 Rd 60 Sk.

- 1f - Søgaarde - - - 1 - 2 - 21/2 - 2 - 81 - .

I Handelen medfølger, paastaende Bygninger, Avl, Afgrøder, Besætning, Inventarium Og Avlsredskaber, for denne Overdragelse har Kjøberen:

a) udstedt Aftægtskontrakt til mig og Hustru af Capitalværdi 2.250 RmD.

b) ligesom Panteobligation for 1.000 -

tilsammen 3.250 RmD.

Det afhændede har imidlertid en værdi af 8.500 RmD. hvoraf først 1.500 RmD. modregnes Skjøde er derfor stemplet efter 1ste Læst for 7.000 RmD. 46 M 65 Sk.

Gjældsbreve - 1.500 - 0 - 30 46 M. 95 Sk

Herfra Aftægtskontrakt 15 - 0 -

Rest 31 M 95 Sk

Og skal bemeldte Eiendom derfor og herefter tilhøre Christian Mathias Nielsen, med de samme Rettigheder og Herligheder, Eiede og Forpligtelser, hermed og hvorved den har tilhørt mig, i hvilken Sandhed bemærkes, at Eiendommen er, tiendpligtig, at Pantehæftelse ikke er indfriet, at en tidligere Ejer har manglet Tinglæst udlagt paa 1c, at der fra Tørvejorddammen til denne Elendom er Bortlejet et Huus, noget Hede og Eng, at 1f er medindbefattet i Tørvejorddammen paa hvilken Aftægtsforpligtelse og ligeledes i en forpligtelse til at taale 3 maaneder Lergravning paa Grunden, hvorfra et stykke Tørvejord er bortlejet. Ligeledes er Kjøberen gjort bekendt med, at der i mit Skjøde er taget Forbehold mod at andre Kreaturer i en Udemark betegnet Lok.

Retsanmærkning om samtlige disse berørte forhold forbeholdes.

Til vitterlighed

A. Andersen Handberg

f. t. Viborg d. 20 Oktober 1888

Thomas Thomasen (m.f. P.)

Læst

Faber

Han betaler 8.500 RigsbankDaler sølv, som afregnes dels ved en aftægtskontrakt og dels ved udstedelse af et pantebrev.

I årene op til og under 1. verdenskrig lykkedes det Danmark at holde sig neutral, så vi undgik flere nederlag, og kunne i ro og mag udvikle landbruget.

1918 3. Generation.

Christian Mathias og Karen Maries søn Niels Peter overtager i 1918 gården for en købesum af kr. 26.000. heri indgår en aftægtskontrakt til en værdi af ikke over kr. 10.000. Niels Peter optager desuden et lån i Viborg Byes og Omegns Sparekasse på kr. 17.000 med pant i ejendommen.

1922 Jernbanen kommer forbi.

I 1922 begynder anlægningen af jernbanen imellem Viborg og Mariager. jernbane får forløb meget tæt på gården. Nogle år senere etableres der også et "trinbrædt" ikke så langt fra gården, stoppestedet får navnet Søgaarde..

FOLKETÆLLING 1925					Dalsgaard 1c
Niels Peter Nielsen	M			Gift	Husfader, landmand
Jensine Nielsmine Petra Nielsen F, Poulsen	K			Gift	Husmoder
Karen Kirstine Marie Nielsen	K		28/3 1919	Ugift	Barn
Ane Lise Nielsen	K		29/1 1921	Ugift	Barn
Niels Kristian Dalsgaard Nielsen	M		3/2 1924	Ugift	Barn
Johannes Grønkjær Jensen	M		23/? 1897	Ugift	Tjenestekarl
Jens Peter Bjerring Jørgensen	M		23/8 1911	Ugift	Tjenestekarl
Alma Johanne Pedersen	K		2/2 1902	Ugift	Husjælp
FOLKETÆLLING 1940					Søgaard
Niels Peter Nielsen	M			Gift	Husbond, landmand
Jensine Nielsmine Petra Nielsen	K			Gift	husmoder
Sigfred Sørensen	M		16/11 1925	Ugift	Medhjælper
Aage Jensen	M		8/1 1916	Ugift	medhjælper

Folketællingen i 1940 blev den sidste officielle.

1941 Niels Peter dør.

Efter Niels Peters død i januar 1941, driver hans hustru Jensine Petrine Nielsmine gården med hjælp af sønnen Christian (Kesse) og datteren Lis og svigersønnen Siegfred.

1943 Brand.

På den første søndag aften i august 1943 driver et voldsomt tordenvejr henover Viborgeggen, og ved nitiden om aftenen slår lynet ned i stråtaget på laden, og inden længe står alle staldbygningerne i lys lue. I en artikel i Viborg Stifts Folkeblad mandag den 2. august 1943, fortælles at en ulykke sjældent kommer alene. Lis bliver sendt afsted til Bruunshaab for at ringe efter brandvæsenet fra Viborg, fra Degns telefon, men ak- på grund af tordenvejret er der ikke forbindelse til

Billed af nogle af de sørgelige rester af udlængerne.

Telefoncentralen i Viborg, efterfølgende blev en mand sendt afsted på cykel til Viborg. Da brandbilerne nåede frem var der ikke vand i nærheden, det nærmeste var åen, men der manglede 200 meter slange, så endnu engang bud til brandstationen efter mere slange.

og Gjenstandes				Nærmeste Nabosted:		
Dimensioner i Meter			Pris pr. ☐ Meter Kr.	Grundrids med indbyrdes Afstand.	Fors.-Nr.	Afstand.
lang,	dyb,	høj,				
18.3	7.5	2.6	65		av. 1/4. 20m 1. Toj 9/10 150	
17.2	6.4	2.5	30			
26.6	9.1	3.2	25			
12.9	7.4	2.1	40			
9.9	6.7	2.4	50			
9.4	6.3	2.1	20			
Lynskade 28/7 33. 12.50						
Brandsk. 1/8. 43 : 17.090 Sk.						
" 28/10 : 60 = 725						
G						

Som det fremgår af ovenstående uddrag af Viborg Branddirektorats Forsikringsprotokol for Asmild Sogn 1932 - 1961, har der været en "lynskade" den 28. juli 1933. **Branden i 1943 er opgjort til kr. 17.090**, og igen den 28. oktober 1960 en brandskade opgjort til kr. 725.

Oplevelsen med branden sad meget dybt i mine forældre, Britta og jeg mærkede det på den måde, at i tordenvejr om natten blev vi taget op af vores senge og fik tøj på, så vi var klar til at komme ud af huset, hvis uheldet var ude. Det skete heldigvis ikke.

1945 - 1971 4. og 5. Generation.

Svigersønnen Edvard og datteren Stinne overtager gården i 1945, og driver den indtil de i 1971 sælger gården til deres datter Birthe og svigersøn Frode Andersen. Stinne og Edvard flytter i et parcelhus på Margrethevej.

At Birthe og Frode er initiativrige fremgår bl.a. af Viborg Kommunes Byggesagsarkiv,

her ses, at de er involveret i vindmølle projekter sammen med beboere i Bruunshåb. Det er dog ikke første gang der er vindmølle på Dalsgaard, på et fotografi fra 1929 ses en vindmølle, som sandsynligvis er gået til i branden i 1943.

*DEN 5-ÅRIGE NIELS CHRISTIAN (KESSE) SES I KANTEN AF KORNMARKEN.
KOPIERET FRA BODIL OG FINNS FOTOALBUM.*

2011 - 2018 AFSLUTNINGEN.

I 2011 flytter Birthe og Frode ud af den gamle gård, og ind i et nybygget parcelhus, kun godt et stenkast fra gården, som nu står tom bortset fra Frodes "veterantraktorer", som han har en anelig samling af.

Der bliver af Viborg Kommune lavet lokalplaner for udviklingen af området syd for Søndersø, og her indgår Dalsgaards jorder. I 2018 køber Viborg Kommune så endelig ejendommen, med henblik på nedrivning og udstykning i parcelhusgrunde.

Nedrivningen af bygningerne tager sin begyndelse i sommeren 2019, og inden jul er det hele væk. I dag er der intet tilbage af den gamle gård, hele området fremtræder i dag, med stier og vandløb, den tidligere jernbane er nu en meget attraktiv cykel- og

gangsti. Birthe og Frode bor nu på Lobelievej 1, og har fin udsigt en lille sø, hvem skulle have troet det tilbage i 1852 da Thomas Thomassen fik skøde på ejendommen.

"Ny" Dalsgaard maj 2020.

Jeg har fundet forskellige notater om emner, der har relation til tiden, som jeg har beskæftiget mig med. Der er en dokumentsamling, som dokumenterer min fortælling, dog mangler skødet på salget til Edvard Østergaard i 1945, det fandtes ikke i den mappe på Rigsarkivet, hvor den burde være.

Hermed slutter min fortælling om gården Dalsgaard, hvor jeg blev født den 8. maj 1944.

"ANETAVLE" EJERE 1806 - 2018

ASMILD KLOSTER
INDTIL 1806

DALSGAARD

DALSGAARD

CHRISTEN ANDERSEN
1806 - 1838

"SKOVLUND"

BRUUN
1838 - 1852

CHRISTEN
ANDERSEN
INDTIL1838

THOMAS
THOMASSEN 1.
1852 - 1861

ANDERS
CHRISTENSEN
FRA 1838

ANE ELISABETH
THOMASSEN
1861 - 1865

THOMAS
THOMASSEN 2.
1865 - 1888

CHRISTIAN
MATHIAS
NIELSEN
1888 - 1918

NIELS PEDER
NIELSEN
1918 - 1941

VIBORG
-KOMMUNE
2018

JENSINE P. N.
NIELSEN
1941 - 1945

EDUARD
ØSTERGAARD
1945 - 1971

BIRTHE OG FRODE
ANDERSEN
1971 - 2018

JENS CHR.
ØSTERGAARD
ANDERSEN
2018 - 2018

TIDSLINIE FOR "DALSGAARD" 1781 - 2019.

ÅRSTAL	DOKUMENTER FRA RIGSARKIVET
1781	
3. april	Fæstebrev til Anders Christensen (Dalsgaard)
1804	
19. december	Udskrift af Udskiftnings Protocol nr. 20
1806	
28. juni	Skøde fra Con Rector Jacob Tetens og Sogne Præst Henrich Zarhtmann til Landsdommer Henrik Mule Hoff
28. juni	Selvejerskøde fra Asmild Kloster Gods til Christen Andersen
20. august	Pante-obligation fra Christen Andersen til den almindelige Enkekasse
1834	
2. december	Lejekontrakt til Christine Thomasdatter fra Anders Christensen
1835	
5. december	Pante-obligation fra Anders Christensen til den almindelige enkekasse
1836	
11. januar	Pante-obligation UDSLETTET for Christen Andersen.
1837	
17. april	Købekontrakt fra Anders Dalsgaard Christensen til Marie og M. P. Bruun.
1838	
15. februar	Skøde fra Anders Dalsgaard Christensen til Marie og M. P. Bruun.
1852	
16. april	Skøde fra Marie og M. P./J. P. Bruun til Thomas Thomasen (den første).
16. april	Pante-obligation fra Thomas Thomasen til M. P./ J. P. Bruun
1861	
18. oktober	Vielsesattest Ane Elisabeth Thomasdatter til Thomas Thomasen 2.
1862	
9. januar	Pante-obligation af 16. april 1852 udslettes

1865	
10. marts	Skiftebrev til Ane Elisabeth Thomasen (enke efter den første).
10. marts	Adkomst for Thomas Thomasen (den anden).
1871 -1873	
	SKIFTE EXTRACTER VEDR. T.T.'S BØRNS ARV.
1888	
22. oktober	Skøde fra Thomas Thomasen til Christian Mathias Nielsen.
22. oktober	Aftægtskontrakt til Thomas Thomasen fra Christian Mathias Nielsen
22. oktober	Panteobligation fra Christian Mathias Nielsen til Thomas Thomasen
xx.xx	Der bygges nyt stuehus
1915	
29. april	Panteobligation 22. oktober 1888 udslettet
1918	
9. september	Købekontrakt fra Christian Mathias Nielsen til Niels Peter Nielsen Skøde fra Christian Mathias Nielsen til Niels Peter Nielsen er indskrevet i købekontrakten.
10. september	Aftægtskontrakt til Christian Mathias Nielsen og hustru fra Niels Peter Nielsen
10. september	Pante-obligation fra Niels Peter Nielsen til Viborg Byes og Omegns Sparekasse.
1920	
11. JUNI	Niels Peter Nielsen køber matrikel nr. 1a Søgaarde
1941	
3. januar	Niels Peter Nielsen afgår ved døden på Viborg Sygehus
1942	
	Skiftebrev til Karen Marie Nielsen,(Niels Peters mor), som Adkomst til 1c,tinglæst 4. maj 1944. Det er aftægtshuset.
1944	
	Skiftebrev til Jensine N. P. Nielsen, som Adkomst til 1i Dalsgaard og 31,31 Gl Asmild. (tinglæst 18. februar 1944)
1945	
10. august	Skøde fra Jensine N. P. Nielsen til Eduard Østergaard

1971	
22. juni	Skøde fra Eduard Østergaard til Birthe og Frode Andersen
1972	
17. juni	Udskrift af kendelse om kalkplaner
1983	
9. juni	Declaration vedr. Bruunshåb Energi
2011	
	Birthe og Frode bygger nyt hus ved siden af den oprindelige ejendom.
2018	
1. juli	Birthe og Frode overdrager til Jens Christian Østergaard Andersen (søn)
november	Jens Christian Østergaard Andersen sælger til Viborg Kommune, iflg artikel i Viborg Stifts Folkeblad den 28. november 2018.
2019 - 2020	EJENDOMMEN Udstykket til Parcelhuse. DET GAMLE Stuehus og de gamle Avlsbygninger fjernes.

Kilder:

Wikipedia.

Viborg Stifts Folkeblad.

Århus Universitets Danmarks historie.

Viborg Lokalarkiv.

Bodil Ancher Andersen og Finn Dalsgaard Nielsens "Slægt skal følge slægters gang".

Hjælp med transskribering af dokumenter:

Nina Weis Jensen, Vinderup og Laila Nørgaard, Sahl.